

Українська література

Дата – 30.03.2020. Викладач. Біров О.І.

Тема уроку. Ольга Кобилянська (1863-1942) Життя і творчість. Формування світогляду письменниці (вплив європейської культури, українського феміністичного руху). Її проза – зразок раннього українського модернізму. Жанрові особливості, провідні теми та ідеї.

Пояснення навчального матеріалу

1. Перегляд презентації

<https://naurok.com.ua/prezentaciya-na-temu-zhittya-ta-tvorchist-o-kobilyansko-144979.html>

2. Цікаві та маловідомі факти про Ольгу Кобилянську.

<https://www.youtube.com › watch>

Ольга Юліанівна Кобилянська (1863 – 1942)

Ольга Кобилянська – краса і гордість буковинського народу --- своїми глибоко поетичними творами внесла великий вклад у розвиток культури українського народу.

Народилася українська поетеса 27 вересня 1863 року в місті Гура Гомора на Буковині. Навчалася в німецькій школі, була розвинена не тільки фізична, а й духовно, стала високоосвіченою для свого часу жінкою. Давала приватні уроки української мови, навіть викладала інші предмети. захоплювалась поетеса і малюванням, музикою, кінним спортом та понад усе любила природу.

Батько письменниці був людиною «пильною, охочою до кожної науки», працюютою та вимогливою, з тонким розумінням краси й добра. Ці риси успадкувала й дочка.

Мати письменниці походила із польсько – німецької родини, проте своїх дітей виховала в пошані до української мови, культури, звичаїв, цілком підтримувала інтереси та прагнення свого чоловіка. А любов до музики передалась їй доньці.

Письменниця у своїй автобіографії писала: «Коли б не любов батька до рідного слова, до свого народу, своєї пісні, знання рідної мови, що все – таки панувало в хаті, крім польської, а далі й німецької, було би з часом, може, й зайняло останнє місце»

Родина переїжджає з місця на місце, в зв'язку з тим, що батько був службовцем, культурне життя маленьких містечок було відсутнє. Потяг до творчості прокинувся рано, в молоді роки. Він пов'язаний з потягом до освіти та знань. Освіту та самоосвіту письменниця здобула при допомозі старших братів, які навчалися в гімназіях, а згодом і в університетах. З 12 років писала свої перші вірші, які присвятила матері. Спочатку це були німецькомовні твори, бо іншої літератури дівчина ще не знала. Подруга Ольга Устиянович пише: «Вона за той час виросла, як тополя. Чорне, добре плекане, блискуче волосся окружало її біле личко, рожеві уста всміхались... радісно, а великі чорні очі чогось тужно та сумно гляділи. Грала вона на фортепіано... і співала...милозвучним сопрано».

Значний вплив на формування Кобилянської як людини і митця мала Софія Окуневська - широко освічена, як на свій час, жінка, яка першою в Австро-Угорщині здобула в Цюріху вищу медичну освіту. Саме через Окуневську та Франка йшло наближення письменниці до української літератури. Формування основ світогляду письменниці припадає на 70-80 рр. Воно проходило в складних умовах тогочасної дійсності, коли домінуючими в суспільному житті Буковини (як і Галичини та Закарпаття) були ідеї вірнопідданного служіння цісарському тронові Австро-Угорської монархії. Ольга Кобилянська опановувала кращими творами української, російської та зарубіжної літератур. На цьому шляху визначальну роль відіграла творчість Шевченка, що розвинула в ній національну свідомість, загострила зір на соціальне становище народу, а також твори Марка Вовчка, яка розкрила перед нею кріпацьку дійсність на Наддніпрянщині,

підневільне становище жінки, та І.Франка - провісника грядущої бурі, співця вічного революціонера, що "тіло рве до бою", каменярів людського поступу. Душа була сповнена любові і страждання життя, юна дівчина шукала щастя- долі, прагнула реалізувати свої багаті духовні сили як жінка так і письменниця.

Більшою чи меншою мірою її ранні твори ("Гортенза", 1879; "Доля чи воля", 1883; "Картина з життя Буковини", 1885; "Видиво", 1885; "Людина з народу", 1886; "Вона вийшла заміж", 1886; в 1888-1895 Кобилянська пише розповідь "Царівна" та ін.), написані німецькою мовою, є сповіддю авторки, криком і болем її душі. Ця внутрішня передісторія раннього творчого самовиявлення О. Кобилянської завершилася написанням повісті "Вона вийшла заміж", що після переробок, мовно-стилістичних виправлень українського тексту народилася вдруге під назвою "Людина"(1886-1891). З появою цього твору почалося літочислення О.Кобилянської як української письменниці. Українськомовна творчість у художній практиці О.Кобилянської займає дедалі більше місця, вводить авторку "Людини" в контекст літератури Т. Шевченка і І. Франка.

Розширення ідейно-тематичного діапазону прози О. Кобилянської пов'язане з дальшим розвитком таланту, поглибленням реалістичного начала в творчості письменниці.

Тоді ж вона бере активну участь у так званому феміністичному русі, який зачепив чимало наболілих питань, над якими замислювалися представники передової інтелігенції. Ставши у 1894 році однією з ініціаторок створення «Товариства руських жінок на Буковині», Кобилянська обґрунтувала мету цього руху в брошурі «Дещо про ідею жіночого руху». Письменниця порушила питання про тяжке становище жінки «середньої верстви», активно виступила за рівноправність жінки й чоловіка, за її право на гідне людини життя.

У другій половині 90-х років вона, з одного боку, шукає нового підходу до зображення теми інтелігенції, з іншого - дедалі глибше проникає в соціальні, морально-етичні проблеми села, досягаючи в цій суспільній сфері найвищого художнього апогею в повісті "Земля"(1901) - найвищому досягненні О.Кобилянської на цьому шляху. Письменницю ваблять образи мужніх, високих духом жінок, романтичні, артистичні натури.

Так у творчості О. Кобилянської дедалі виразніше починають звучати соціальні мотиви, поглиблюючи той реалістичний напрям в українській літературі на зламі двох століть, що його репрезентували І.Франко, Леся Українка, М.Коцюбинський, В.Стефаник, Л.Мартович, Марко Черемшина.

У 1891 Кобилянська переїздить в Чернівці і живе тут постійно. Тут знайомиться з письменником О. Маковеєм, під впливом якого вона пише. Він читає її розповіді в газеті "Буковина", що вона друкує і публікує з

І. Франко, М. Равликом, М. Грушевським і підтримує дружні відносини.

О. Кобилянська складає свої чудові розповіді. У тих тяжких умовах, в яких опинилась О.Кобилянська в 20-30-х рр., велику підтримку подала їй громадськість Радянської України, до якої вона з надією звертала свій погляд. Протягом 1925-1932рр.у видавництвах Харкова і Києва вийшло чимало видань творів письменниці, з яких одне - дев'ятитомне. Яскравим виявом піклування про О. Кобилянську було призначення їй Радянським урядом у 1927р персональної пенсії.

Померла О. Кобилянська 21 березня 1942 р. в Чернівцях в тяжкий час поневолення Північної Буковини румунсько-фашистськими загарбниками, які переслідували письменницю, готували над нею судову розправу.

Домашнє завдання. 1. Вивчити біографію О.Кобилянської

2. Прочитайте відомості про тематику творів О. Кобилянської й розкажіть, на яку тему ви досі не читали творів.